МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Затверджено
на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри 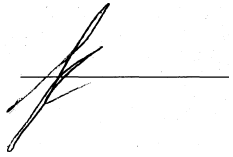 проф. Квас О.В.

Силабус з навчальної (нормативної) дисципліни «Філософія освіти»

що викладається в межах ОПП Середня освіта (Музичне мистецтво), другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів зі предметної спеціальності 014.13 «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Львів 2024 р.

Назва курсу	«Філософія освіти»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського,7, 7900 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	факультет педагогічної освіти, кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Іпедагогіка, 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Викладачі Курсу	доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, канд. філос. наук, доцент Матковський Михайло Йосипович
Контактна інформація викладачів	Matkovskyi2017r@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	четвер, 09.00–10.00 год (вул. Туган-Барановського 7, ауд. 31, консультації у день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), з приводу невідкладних й організаційних питань можна писати на електронну адресу викладача
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	Курс розроблений для студентів освітнього рівня Магістр. Викладання курсу «Філософія освіти» спрямоване на розвиток філософської культури мислення, поглибленого розуміння зміни світоглядних орієнтацій сучасної філософії, закономірностей вироблення нових форм світоспоглядання, усвідомлення особливостей формування нової парадигми гуманізму. Особлива увага приділяється освітології як науковому напрямку, що досліджує освіту як сферу зі складною сегментарною структурою підсистем, які відображають різні напрями життєдіяльності освітньої галузі та її взаємодії з іншими сферами суспільства, що у сукупності забезпечує гармонізацію розвитку суспільства і кожної особистості.

Коротка анотація курсу	Курс «Філософія освіти» є нормативною дисципліною, яка викладається в ІІ семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Навчальним планом передбачено 32 години аудиторних занять (16 год. лекцій та 16 год. практичних) і 58 годин самостійної роботи. Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів: ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ФІЛОСОФСЬКЕ ОСЯГНЕННЯ ІДЕЇ ОСВІТИ Основні поняття модуля: Освіта як єдність навчання та виховання людини. Ідея освіти. Філософія і стратегії розвитку сучасної освіти. Цілі освіти. Освітні цінності та ідеали. Аксіологічний вимір сучасної освіти. Самопізнання. Особистісна парадигма. Суб'єкт-суб'єктна освіта. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК ІДЕЇ ОСВІТИ Основні поняття модуля: Освітній простір. Національний освітній простір. Глобальний освітній простір. Регіональна система освіти. Національна система освіти. Інституційні та організаційні трансформації в освіті. Сфера освіти. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм. Ідея школи. Ідея університету. Розвиток освіти. Конкурентоспроможність освіти. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти. Освіта впродовж життя.
Мета та цілі	**Мета викладання навчальної дисципліни «Філософія освіти»** полягає у тому, щоб розвинути у магістрів здатність опановувати знання в галузі філософії освіти, навички філософської рефлексії, вміння критично науково аналізувати проблеми філософії освіти, мотивувати до освітньо-інноваційної діяльності, уміти поєднувати фахову підготовку та методологічний потенціал філософії освіти, враховуючи сучасні освітні виклики. **Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософії освіти» є:** - освітні – базові теоретичні знання з філософії освіти, духовний, інтелектуальний, професійний саморозвиток в системі неперервної педагогічної освіти й навчання впродовж життя; - виховні – інтерсуб'єктивна комунікація на засадах полікультурності, толерантності у педагогічній діяльності, національному вихованні; - розвиваючі – сформовані компетенції філософії освіти в широкому спектрі соціокультурних проблем, моделей інформаційного обміну, ціннісних, духовних, художніх, морально-етичних засад педагогічної діяльності; - дослідницькі – науково-пошукова діяльність у галузі філософії освіти.
Література	**Базова** 1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручн. для вищ. навч. закл. Вид. 4-те, випр. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 552 с.

для вивчення дисципліни курсу	2. Андрущенко В., Бойченко М., Гомілко О. [та ін.]. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів : монографія. – К. : Пед. думка, 2011. – 320 с. 3. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: Навч. посібник. – Київ, 2016. – 227 с. 4. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 520 с. 5. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. – К.: Грамота, 2007. – 576 с 6. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр «Магістр-S». Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256с. 7. Філософія освіти: навч. посіб. (2009) ; [за заг. ред. В. Андрущенка, І. Предборської]. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова. – 329 с. 8. Філософія: підручник для студентів вищ.навч.закл. / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер, І. С. Добронравова, В. В. Ільїн /за ред. Л. В. Губерський. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Харків : Фоліо, 2018. – 620 с. **Допоміжна** 1. Андрущенко В. П. (2011) Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України // Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів. – К. : Педагогічна думка. – С. 6 – 20. 2. Губернський Л., Андрущенко В. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. - К.: "МП Леся", 2008. - 516 с. 3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 766 с. 4. Лутай В.С. (2005) Про синергетичну парадигму “руху на випередження” та входження України в цей рух // Практична філософія. – 2005. – №2 – С. 51–54. 5. Левченко Т.І. Європейська освіта: Конвергенція чи Дивергенція: монографія / Т.І. Левченко– Вінниця: Нова книга, 2007. – 656 с. 6. Михальченко М.І. Філософія освіти і соціокультурна теорія / М.І. Михальченко // Філософія освіти. – 2005. – №1. – С. 38-51. 7. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів (2011) ; [авт. кол.: В. Андрущенко (керівник), М. Бойченко, Л. Горбунова, В. Лутай та ін.]. – К. : Педагогічна думка. – 320 с. **Інтернет-ресурс** 1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua

	2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2011_2_46 Мудраков В. Філософія освіти: msn.khnu.km.ua/mod/page/view.php?id=185028
Тривалість Курсу	один семестр
Обсяг курсу	90 год, з яких 32 год аудиторних занять, з них 16 год лекцій, 16 год семінарсько-практичних занять, та 58 год самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Вивчення курсу забезпечує формування у здобувачів загальних та спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання з Освітньої програми: **Загальні компетентності:** **ЗК 1** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 9** Здатність генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та педагогічну майстерність. **Спеціальні (фахові предметні компетентності спеціальності (СК)** **ФК2** Здатність оперувати концепціями, принципами та методами загальної музичної педагогіки. **ФК7** Здатність дотримуватись принципу науковості при трансляції науково-бібліографічних знань у площину шкільного навчального предмету Музичне мистецтво. **ФК9** Здатність застосовувати кумулятивні звання науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену музичного мистецтва. **Програмні результати навчання:** **ПРН 9.** Демонструвати неординарні підходи у розв'язанні практичних завдань, уміння креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій музичної педагогіки; **ПРН 10.** Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з метою розв'язання практичних завдань з урахуванням тенденцій розвитку музичного мистецтва та загальної музичної педагогіки; **Після завершення цього курсу студент буде знати:** - питання становлення, розвитку, інституалізації філософії освіти; - основні наукові розробки з філософії освіти вітчизняних і зарубіжних дослідників; - сутність поліпарадигмальних трансформацій дослідження філософії освіти; - міждисциплінарні зв'язки філософії освіти; - закономірності зміни типів світогляду, систем цінностей; - значення філософії освіти для духовного піднесення соціуму, індивідуальної життєтворчості, фахової діяльності;

	вміти: - аналізувати наукові джерела, тексти із проблем філософії освіти та суміжної тематики; - здійснювати системний аналіз явищ освітнього процесу; - анлізувати освітні практики в соціальних контекстах; - орієнтуватися на ціннісно-цільові пріоритети освіти в навчально-виховній та науково-дослідницькій діяльності; - застосовувати філософсько-методологічні підходи до вивчення освіти та освітніх стратегій;
Ключові слова	Філософія освіти, освіта, освітній простір, стратегія, розвиток, особистість.
Формат курсу	очний/заочний
	Проведення лекцій, семінарських занять та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Наведено у табл. 1.
Підсумковий контроль, Форма	Залік у кінці семестру, письмовий.
Пререквізити	Для вивчення курсу студентам необхідні базові знання з філософії, педагогіки, політології, культурології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, мультимедійні презентації, ілюстрування, демонстрування, дискусія, пояснення, евристична бесіда, стимулювання пізнавального інтересу, мотивування, розв'язування проблемних ситуацій, робота в групах, методи контролю і самоконтролю: тестування, усне і письмове опитування.
Необхідне Обладнання	Комп'ютер, проектор, фліпчарт.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної	**Політика виставлення балів**: Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: *Семінарські заняття* – 40 (8 занять по 5 балів): 40% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 40); *Контрольні заміри* – 2 модульні контрольні роботи за тестовими завданням (2 модулі по 15 балів): 30 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30;

діяльності)	*Самостійна робота* – 30 (3 індивідуальні письмові завдання: 10+10+10): 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30; 5б. – змістовна, логічна відповідь, наявність аргументованих суджень, власних прикладів. 4б. – змістовна логічна відповідь, студент виявляє розуміння тематичних положень й зв'язків між ними, наводить типові приклади, допускає не суттєві помилки. 3б. – студент демонструє розуміння основних теоретичних положень, допускає помилки, відчуває труднощі в пошуку прикладів чи аргументів. 2б. – студент виявляє неточності у розумінні основних положень, відповідь носить фрагментарний характер. 1б – студент володіє фрагментарними уявленнями щодо основних положень теми. *Відвідання занять є важливою складовою навчання*. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. *Відпрацювання пропущених занять відбувається під час консультацій*, відповідно до графіку, або за погодженням із викладачем після проведення заняття. Відпрацювання занять завершуються із завершенням семестрових занять. *Процедура апеляції та оскарження оцінок* відбувається відповідно до загально-університетської процедури. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Забороняється плагіат, пропуски навчальних зань без поважних причин. Письмове виконання завдань для самостійної роботи передбачене у межах практично-семінарських занять, що унеможливлює порушення норм академічної етики. За умови виконання письмових робіт в позааудиторний час їх автентичність перевіряється на плагіат відповідним програмним ресурсом.
Питання на залік	1. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт, предмет, співвідношення з іншими галузями знання. 2. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання. 3. Плюралізм філософії освіти.

	4. Філософське вчення про людину та його методологічне значення для розвитку освіти. 5. Необхідність філософського осягнення феномену освіти. 6. Методологічні функції філософії освіти. 7. Освіта як соціалізація особистості. 8. Закономірності розвитку освіти. 9. Філософська концепція самопізнання. 10. Консервативні цінності, концепції і парадигми освіти. 11. Ліберальні цінності, концепції і парадигми освіти. 12. Освіта як духовне народження людини. 13. Освіта як суб’єкт-суб'єктна взаємодія. 14. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації. 15. Фалес, Сократ і софісти та їх роль в розвитку ідеї освіти. 16. Конфуцій та його роль в розвитку ідеї освіти. 17. Концепція освіти Платона. 18. Аристотелівське осмислення ідеї освіти. 19. Осмислення освіти християнськими філософами. Святий Августин і Тома Аквінський. 20. Освіта в добу Відродження: ідея формування всебічно розвинутої людини. 21. Освітні ідеї та ціннісні орієнтації Я. А. Коменського. 22. Індивідуальність – рушійна сила індустріального суспільства. Дж. Локк. 23. Ідея природної свободи і вільного виховання Ж.-Ж. Руссо. 24. Г. І. Песталоцці про мистецтво освіти і освіту для індустрії. 25. Розуміння свободи освіти І. Кантом та феномену знання Ґ. Гегелем. 26. Григорій Сковорода про самопізнання та спорідненість виховання з природою. 27. Ідея національної школи в працях К. Ушинського, Б. Грінченка, С. Русової, І.Франка, Я. Чепіги. 28. Ідея національної школи та її розвиток в працях Г. Ващенка. 29. Зміна цінностей освіти в освітньому просторі України: А. Макаренко та В. Сухомлинський. 30. Проблеми філософії освіти в сучасному українському соціумі 31. Провідні принципи організації вищої освіти в XXI ст. 32. Соціокультурні та антропологічні передумови становлення нової парадигми 33. Криза класичної парадигми освіти 34. Когнітивна та соціальна інституціоналізація філософії освіти

	35. Проблемне поле філософії освіти: спроби кристалізації проблематики 36. Філософські основи нової парадигми освіти 37. Філософські засади американської освіти 38. Онтологічні проблеми в предметному полі філософії освіти 39. Буття – центральна проблема онтології 40. Натурфілософський підхід: основні онтологічні моделі 41. Метафізичний підхід: істина і освіта 42. Феноменологічний підхід: сенс життя як онтологічна проблема 43. Філософія освіти М. Фуко і онтологічні підстави життєдіяльності людини 44. Ж. Делез як критик сучасної освіти 45. Радикальний конструктивізм: прощання з онтологією 46. Антропологічний вимір освіти та виховання 47. Філософсько-педагогічна антропологія та її предметне поле 48. Основні парадигмальні побудови філософсько-педагогічної антропології 49. Методологічний плюралізм філософсько-педагогічної антропології 50. Освіта і виховання у новій історичній антропології 51. Філософсько-педагогічна антропологія як онтоантропологія 52. Антропологічний вимір освітніх практик та інституцій 53. Педагогічна антропологія 54. Антропологізація освітнього простору :школа, університет 55. Ціннісні засади освіти 56. Аксіологічні виміри освіти і виховання 57. Ціннісні засади сучасної педагогічної практики 58. Взаємодія навчання і виховання в освітньому процесі 59. Співвідношення традицій і новаторства у процесі аксіологізації освіти 60. Співвідношення цінностей універсальних, загальнолюдських та національних, етнокультурних 61. Аксіологія діалогічної філософії 62. Цінності свободи самовизначення і самоактуалізації особистості 63. Менеджмент навчально-виховної діяльності як предмет філософії освіти 64. Філософська рефлексія явища менеджменту освіти 65. Концептуалізація управління освітою на початку XXI століття

Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Таблиця 1

Схема курсу «Філософія освіти»

Тиждень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Література	Завдання	Термін виконання
1, 2	Тема 1. Філософія освіти у проблемному полі філософського знання. Місце філософії освіти в проблемному полі філософського знання. Інституціалізація філософії освіти. Статус філософії освіти: наукові дискусії. Філософія освіти і педагогіка. Функції філософії освіти. Об'єкт філософії освіти.	Лекції – 2 год, семінар. заняття – 2 год, самостійна робота – 7 год	2, 3, 6, 8	Метод рекоменд. до сем. занять і сам роб. до теми 1	2 тижні
3, 4	Тема 2. Освіта як феномен культури та соціальний інститут. Сутність освіти як явища культури. Взаємозв'язок динаміки культури та еволюції освітянської діяльності. Система освіти як культурний посередник. Поняття "освітня парадигма". Освіта як соціальний інститут. Особливості взаємодії освіти з іншими інститутами суспільства (держава, сім'я, релігія,	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 7 год	1, 2, 6, 8.	Метод рекоменд. до сем. занять і сам роб. до теми 2	2 тижні

	наука). Особливості соціальних відносин у сфері освіти.				
5, 6	Тема 3. Феномен освіти в історії суспільства. Становлення і розвиток феномену освіти в історії суспільства. Історична типологія освіти. Писемність і прогрес освіти. Ключові ідеї античної культури і освіти. Метод “маєвтики” Сократа. Платонівська та аристотелівська концепції освіти. Гуманістичні ідеали доби Відродження. Доба Просвітництва та її вплив на розвиток освіти (Жан-Жак Руссо, Вольтер, Дідро). Педагогічна система Я.-А. Коменського. Місія університету в європейській культурі. Педагогічна теорія класичної освітньої парадигми.	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 8 год	1,3 6, 8	Метод рекоменд. до сем. занять і сам роб. до теми 3	2 тижні
7, 8	Тема 4. Формування та розвиток сучасних напрямів філософії освіти. Основні причини та прояви кризи освіти кінця XX ст. Актуалізція зміни панівної парадигми освіти. Освіта в сучасному інформаційному суспільстві. Філософсько-методологічні засади освітньо-педагогічної прогностики.	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 8 год	1,2 5, 6, 8.	Метод рекоменд до сем. занять і сам роб. до теми 4	2 тижні
9, 10	Тема 5. Онтологічний вимір філософії освіти.	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год,	1, 6, 7, 8.	Метод рекоменд до	2 тижні

	Категорія “буття”. Еволюція класичної онтології. Буття культури. Онтологічний контекст герменевтичного досвіду (Гайдеггер, Гадамер). Мова Буттійність мови. Свобода як соціокультурна цінність. Духовність людського буття-у-культурі. Родове самопізнання. Онтологічна взаємообумовленість філософії освіти – людини - культури	самостійна робота – 7 год		сем. занять і сам роб. до теми 5	
11, 12	Тема 6. Антропологічний вимір освіти та виховання. Філософсько-педагогічна антропологія та її основні категорії.. Освіта і виховання в сучасній антропології. Головні парадигмальні концепції філософсько-педагогічної антропології. Методологічні засади філософсько-педагогічної антропології.	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 7 год	1,4, 6, 7	Метод рекоменд до сем. занять і сам роб. до теми 6	2 тижні
13, 14	Тема 7. Філософсько-методологічні проблеми розвитку системи вітчизняної освіти. Сутність філософської методології сучасної освіти. Вивчення специфічних законів самоорганізації, розвитку і функціонування освіти як соціокультурного феномена. Концептуальні основи системного	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 7 год	1, 2, 6, 7	Метод рекоменд до сем. занять і сам роб. до теми 7	2 тижні

	забезпечення стратегії розвитку освіти. Новітні філософсько-методологічні розробки щодо навчально-виховного процесу. Роль діалогових методів, проблемних підходів до процесу навчання. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Проблеми стандартизації в освіті.				
15, 16	Тема 8. Філософські засади управління освітою. Вітчизняна освіта крізь призму діалектики традиційного і новаторського. Рівні та структура педагогічної діяльності. Освітній менеджент, його компоненти, форми і види..	Лекції – 2 год, практ. заняття – 2 год, самостійна робота – 7 год	1,2 6, 7, 8	Метод рекоменд до сем. занять і сам роб. до теми 8	2 тижні